

Міністерство освіти і науки України
Рівненська обласна державна адміністрація
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Національний університет “Острозька академія”
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет

*Присвячується 15-річчю художньо-
педагогічного факультету*

**«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»**

*Матеріали III Всеукраїнської науково-
методичної конференції*

18-20 травня 2006 року

Рівне – 2006

ББК 74.58+8840
УДК 379.82

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

Редакційна колегія:

Руслан Постолюський – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробйов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 11 від 30.06.2006 р.)

ISBN 966-7631-96-1

©Рівненський державний гуманітарний університет

сценічного вирішення драматичного твору [6,50-51] Експерименти Є.Гротовського переконливо довели, що театр, у якому не потрібен глядач, перетворюється на іншу суспільну фігуру – перетворюється на релігійну секту. Театр не повинен підміняти культових споруд та обрядів і ритуалів, притаманних певним релігійним концесіям. Роль театру в духовному становленні сучасного суспільства, на наш погляд, полягає у розкритті та вдосконаленні того духовного потенціалу, який захований у кожній людині, реалізації ресурсів її душевного багатства.

Надзавдання визначає напрям і логіку режисерського аналізу п'єси та особливості роботи режисера з актором. Режисер разом з акторами, художником, композитором вибудовує на фундаменті п'єси власний, новий, сьогоднішній твір. П'єса існуватиме завжди, вистава – лише певний проміжок часу. Однак роки свого життя вистава дуже тісно зв'язана з життям глядачів, і цей зв'язок має надзвичайно сильний вплив. Товстоногов зауважує, що визначити надзавдання сучасні режисери вміють, однак їм значно важче втілити свій задум, реалізувати його через систему образних засобів. Слухаєш такого режисера, то аж дух захоплює від його задуму, а подивившись виставу – нічого того, про що він говорив, не побачиш.

У процесі формування режисерського задуму уточнюються і надзавдання, і наскрізна дія, і зерно вистави. Надзавдання вистави повинно знайти відгук у душі кожного актора і глибоко схвилювати його. Воно одночасно стає для нього: 1) емоційним надзавданням, яке збуджує всю нашу природу, 2) вольовим надзавданням, яке притягує всі душевні й фізичні сили, 3) надзавданням, захоплюючим творчу уяву. Розповідаючи про головну мету постановки вистави, режисер повинен захопити уяву слухачів, громадянською поезією драматурга, власними баченнями, намітками постановочних рішень.

Образні бачення повинні одухотворювати, цементувати і підказувати всі частини постановочного плану, пошуки визначення теми, ідеї, конфлікту, надзавдання, вузлових подій та вчинків персонажів. Образне вирішення художньо з'єднує всі конструктивні основи майбутньої вистави у цільній єдності. Але образні рішення досягнуть своєї мети лише тоді, коли вони відкривають шлях до надзавдання вистави ([2, 53].

Цілеспрямована переконаність митця у правоті того, що він робить, сприятливо впливає на його творчі зусилля і прагнення досягти художнього результату. У результаті вирішальне значення мають не параметри натхнення та віри, а освітлені переконаннями духовності особистості професійні вміння, компетенція та володіння технологією.

Жодна ідеологія, яка пропагувала людиноненависництво, не створила і не створить творів мистецтва, які відкривають людину в людині, підносять її [4,185]. Справжні художні цінності створюють переважно люди, захоплені високими гуманістичними ідеями. Духовність не суперечить творчій одержимості чи прагненню до експерименту, пошуку нових форм та нового змісту, розкриттю власного погляду на світ, навпаки, вона значно посилює позитивні, гуманістичні тенденції в театральній творчості, освітлює шлях режисерів у пошуках засобів адекватного втілення режисерського задуму у виставі. Цей процес включає у себе не лише професійну технологію, а й життєвий досвід, знання про минуле, спогади і переживання, мистецькі уподобання, традиції тощо, але найважливіший фактор – світогляд митця і зокрема його духовність.

Джерельні приписи

1. Владимиров В.О. Драма. Режисер.Спектакль. – Л., 1976. – С.114.
2. Гончаров А.А. Поиски выразительности в спектакле. – М., 1964. – 144 с.
3. Зверева Н.А. Замысел спектакля. – М, 1983.
4. Лейзеров Н.Л. Образность в искусстве. – М.: Наука, 1974. – 208 с.
5. Строева Н.М. Режиссерские искания Станиславского. – М., 1977. – С. 395.
6. Товстоногов Г.А. Беседы с коллегами. – М., 1988. – С. 49.
7. Товстоногов Г.А. Зеркало сцены. – Л.: Искусство, 1980. – Т.1. – С. 189.
8. Чайковский Д.С. Режисерський задум вистави: Навч. посібник. – Ужгород, 2002. – 98 с.

Олексій Заворотній, доцент кафедри
театральної режисури РДГУ, заслужений
артист України, член Національної спілки
театральних діячів України

СУЧАСНИЙ ТЕАТР, ЯК ДІАМАНТ, ПОВИНЕН СЯЯТИ НЕПОВТОРНИМИ ГРАНЯМИ...

Сьогодні театри й усіх, хто з ними пов'язаний, драматургів, художників, композиторів, режисерів, артистів, митців хвилюють важливі й актуальні питання: як і що ставити для того, щоб існувати? Але, напевно, не менш важливо й актуально й те, заради чого існувати театрові взагалі? Й тут ми зіштовхнемося із проблемою зв'язку сучасної цивілізації й сучасного театру. Те, що розвиток цивілізації існує це загальновідомо. Підвищується життєвий рівень людей, їхнє довголіття, швидкості пересування, способи захисту тощо. Але розвиток цивілізації приносить і небезпеки. Якщо раніше людина від розпачу або люті, через дурну психіку, та й просто випадково могла навмисно або помилково нанести досить обмежену шкоду навколишньому середовищу, то нині масштаб нещастя може бути катастрофічним, аж до загрози самознищення людства і його історії. Нині говорять про загрозу зоряних воєн і необхідність готуватися до захисту від них. А виявляється, що люди, які перетворили себе у вибухівку, можуть становити небезпеку ще більш страшну. Підвищення рівня цивілізації, без відповідного збільшення духовної зрілості людей, неминуче призведе до ще більшої аморальності, невігластва та

бездуховності. Тому що створюється в хибких або неправильно орієнтованих людей відчуття самовпевненості, всемогутності та безкарності.

Розвиток цивілізації невблаганний. Як казала Ясна, героїня моєї п'єси „Чого не гоїть огонь” за однойменним романом Уласа Самчука: „Це вже питання не авт та літаків, а більше. Вже завтра хтозна-що викотять на сцену!”² Що ж тут може, здатний і що повинно робити театр? Як і інші види мистецтва, – намагатися спонукувати духовну зрілість людей до росту. Сприяти розумінню почуття відповідальності не тільки перед суспільством та історією, але й перед кожною людиною, зокрема доля якої перетнулася або зіштовхнулася з іншою. І театр має перед іншими видами мистецтва ту перевагу, що може робити цю благу справу живим спілкуванням артистів із глядачами, підкоряючи їхні почуття, переживання, емоції й свідомість. Театр об'єднує глядачів, підвишуючи їхню духовну здатність співчувати й розуміти його.

Не будемо перебільшувати цей вплив, але й не станемо применшувати його. Звичайно, що театр заради свого існування іноді обмежує себе чисто розважальними функціями або інформативними. І це часом обумовлено саме через його економічний стан. Але, по-перше, у театру є конкуренти, (телебачення, естрада, кіно), які здатні домагатися в людей значно більших результатів на своєму полі діяльності. А, по-друге, театр здатний на значно більше. Він може потрясти людину, духовно й морально збагатити, озброїти її в подальшому житті. Саме тому людина, вийшовши з театру й потрапивши знову в круговіть щоденного буття з його суєтою, може, хай не назавжди, але хоча б запам'ятати, а також часом знайти в собі сили робити добро й протистояти злу, на що раніш, до відвідин театру, не зважилася б через незнання або слабкість духу й волі.

Театри точно позначили свою територію й жорстко розділяють її. У кожного театру є свій шлях і театр повинний його пройти. Не потрібно ізолювати чиюсь певну школу, говорячи, що ми, мов, будемо займатися справжнім театром. Це не правильний шлях. Треба широко розкритими очима дивитися на театр, усмокувати й досліджувати все те, що відбувається в ньому. Тому що театр, як будь-який організм, має свій процес. І якщо дивитися відкрито, то можна знайти спосіб рівнобіжного існування з тими ж телебаченням, естрадою, кіно, можна знайти спосіб діалогу з даним процесом. Театру треба бути відкритим, тоді він буде збагачуватися різними школами та напрямками. Режисери інших шкіл повинні ходити на покази інших театрів та своїх колег. Брати щось із того, що роблять інші. Іде процес. І люди творчо жадібні, у гарному значенні, „крадуть” одне в одного щось цінне. Можна сказати, що це не крадіжка, а колеги навчаються у своїх колег і займаються ігровою та постановочною методологією різних типів театрів.

Як відомо, театр має досліджувати речі, пов'язані з поняттям духу. Є література, яку можна назвати літературою ідей. У таких виставах грають не людей, а ідеї. Актори й персонажі можуть бути носіями ідей. І в цьому сенсі вони є символами.

У символістському театрі треба користуватися й досліджувати іншими законами. Тут не можливо існувати лише просто на ігровому рівні. Грати людей за принципом людських відносин не можна, тому що відразу буде усе розвалювати. Ідея могутніша людини. Щоб грати ідею, треба ставати привидами, брати на себе величезну міць того, що йде зверху. І це непросто, це вже перехід на новий технологічний рівень. Ігровий театр існував у легкості людських стосунків, а тут потрібно брати космос, у якому вже існує тільки дух і зовсім немає людей. Щоб зіграти трагедію, треба знати закони ігрового театру. Там теж є театр ідей. Хоча на рівні символістського театру актори ще були людьми. Людське в них існує. Перетинається й дух і душа. Десять виникають психологічні структури, десять – ігрові. Але все рівно це є театр ідей. І актори в ньому є привидами тих ідей у розвитку. Театральні закони універсальні й майже однакові. Вони полягають у тому, щоб розкрити текст. І якщо текст для актора цікавий, то він його розкриє й передасть глядачу.

Нашому народові треба ходити в театр і виходити відтіля позитивно духовно зарядженим. У цьому завжди полягало призначення театру. Театральна стихія мистецтва театру не лежить поруч із реальністю. Глядачеві потрібний відхід від реальності. У наш час є поворот до неоромантизму. Він у першу чергу йде через класичну драматургію. Відбувається перелом свідомості. Будь-яка трагедія – це двері у врятований світ, відкриваються двері в рай. Відбувається жертва, і ми рятуємося. Це романтичний погляд. Театр – справа сакральна (обрядова). Він створює духовну енергію, і ця енергія нікуди не зникає. Театр – це випромінювання енергії. Те, що він створює, те й оточує його. Або він створює чорну енергію, або світлу. Напевно, театр є те, що він створює. Це, звичайно, граничить уже з релігійним відношенням до творчості. Інколи буває таке відчуття, що наступив етап мажорного, життєстверджуючого театру. Театр раптом стає святковим, ігровим. Хочеш, не хочеш, але починаєш говорити про жерців. І в якийсь момент розумієш, що за все будеш відповідати на тому світі. За те, що робив. За те, що створював світло або пітьму. У цьому сенсі театральна професія насправді дуже небезпечна.

Подивившись спектаклі, цього досить, щоб говорити про тенденції. Глядач бачить у цьому відмовлення від однозначної й нудної серйозності, від пафосу, від помилкових авторитетів. Панібратське ставлення до класиків у виставі є спроба зближення з ними, спроба встати з ними на один рівень і, у кінцевому рахунку, їх олюднити. Ніякі літературні ідеї, які б вони не були піднесені й прекрасні, так сильно не залучать глядача до себе, як інтонації глузування й стихія сміху. У цьому творці інколи бачать демократизацію театральної мови і їм здається, жалюгідна доля тих режисерів, які хочуть виглядати дуже серйозними. Хоча все ж високим ідеям, на жаль, теж бракує гумору.

Сучасний театр – це насамперед позачасовий театр. Театр не повинний займатися повсякденним життям людей. Сучасна вистава повинна мати сюжет, у якому розташовуються людські духовні взаємовідносини з долею, з реальним життям та вищими силами. Хоча сучасна вистава, може бути не лише та, у яку вкладений просто

² Улас Самчук. Чого не гоїть огонь. – Київ: Український письменник. – 1994. – С 152.

сюжет. Сюжету може взагалі не бути. Або він може розповідатися дуже просто, при цьому викликати в глядача різноманітні асоціації. Вистава може бути у формі видовища, з його простором, з його естетичною концепцією та з інтелектуальним гумором. Режисер при постановці вистави, як конструктор, може моделювати різні форми, прийоми, стилі, засоби, зіставляючи їх між собою. Вони в спектаклі обов'язково будуть перетинатися, взаємодіяти, і ця взаємодія буде народжувати багатство й обсяг змісту. У кожному наступному спектаклі ці співставлення будуть мінятися. Вони можуть мінятися навіть протягом одного спектаклю.

Такий театр сприймається інтелектуально, емоційно та фізично. Режисер повинний знайти міру. Насправді цей театр при правильному його викладі повинний працювати на підсвідомість. Він закладає інформацію трохи більшу, ніж просто в історії чи в сюжеті. Це складний театр, але це цікавий театр.

Театр повинен бути дієвим, він мусить мати здатність підкорювати, захоплювати глядача у першу чергу талановитим драматургічним твором і талановитим його втіленням на сцені. Власне, талант – це і є здатність захоплювати, підкорювати. Талант – це високе природне дарування робити що-небудь, – це здатність угадування, як створювати чарівність вірогідності. Але, талант – це якість, яка може виявлятися в людей будь-яких професій, не тільки тих, які відносяться до літератури, театру, образотворчого мистецтва, музики, талановитими можуть бути педагоги, медики, архітектори, політики, техніки тощо. Правда, тоді в приведеному вище визначенні, придатному для людей мистецтва, буде потрібно уточнення, прив'язане до даної професії, що, однак, не буде змінювати суті.

Але талант, який би він не був великий, діє все ж вибірково. Наприклад, Лев Толстой не все визнавав у Шекспіра; хоча Бернард Шоу в листі до Толстого спростовував толстовські претензії, але не впевнений, що його доводи здалися йому переконливими. І навіть така наша вершина вершин, як Шевченко, був почутий не усіма й у тому немає їхньої провини.

Як правило, талант своєю достовірною чарівністю скоряє. Хоча може несвідомо викликати в бездарної людини озлоблення. Люди часто злобливо відносяться до того, чого не розуміють. Особливо тоді, коли не хочуть того зрозуміти й вони запекло починають заперечувати наявність таланта, навіть протистоячи загальній думці.

Разом із тим, зовсім бездарних людей немає. Можливо, що людина не знайшла себе або обставини перешкодили їй реалізувати своє обдарування, от він і має злість у відношенні до чужої обдарованості.

Особливість артистів, які, як кажуть, "переходять рампу", саме й полягає, на відміну від тих, хто "не переходить", у здатності зануритися духовно, психологічно й фізично в стан того, кого вони грають. А поштовхом, який направить їх у потрібне русло, служить підказка режисера, котрий і знаходить опору у високій емоційній сприйнятливості даного актора.

Талант режисерів реалізується в системі поглядів, підкріплених своєю особистою шкалою почуттів і цінностей. Своєю індивідуальною програмою дій, баченням того, що діється навколо й уявленням про те, як повинно було б діятися. Так, спираючись на інші позиції, завоювала своє місце в театральному мистецтві режисера Леся Курбаса й вона стала новим словом у театральному мистецтві України. Поліна Самійленко згадувала: "Курбас не користувався якимись догмами. Шлях до образу він шукав не тільки в літературному творі, але й у співучасників по роботі, розкривав перед акторами найтонші риси характеру персонажів, усе нові й нові засоби вияву психологічного плану постановника. Його спокійна, зосереджена праця на репетиціях заражала й нас творчим запалом".³

Проте, у деякого вона викликала заперечення. А тому кожний із великих режисерів створює й веде свій театр і своїх акторів.

Їх фанатична впевненість у своїй правоті й спритність у доказах або в тому, що здавалося в їх вустах доказами, створюють режисеру та актору незаперечний авторитет. Артисти мають бути в усіх на слуху. Щира віра актора, що він відкриває людям очі, захоплює їх. Простодушнє відчуття невідомої творчої праги приносить користь актору. Але треба врахувати, що кожен час і кожна країна оцінюють по-різному ці особливості. А тому, бажаючи домогтися потрібного результату, варто вносити виправлення. Те, що смішне або значне для одного народу сьогодні, може зовсім не бути таким для іншого народу або в інший час.

Талант – це здатність угадувати, що і як треба робити, говорити, писати, щоб скоряти сприймаючих читачів, глядачів, слухачів, своєю переконливістю. Хоча насправді, те, що стверджує певний талант, може бути зовсім помилковим. А тому заперечувати талантові марна справа. Його здатне переконати не логічне міркування, а вплив на нього більш переконливого таланта. Із цим, так званим бездарним, людям доводиться змиритися. Правда, у них залишається можливість, якщо в їхніх руках влада, знищити талант фізично. Що вони іноді й роблять. Але він тоді може, хоча й не завжди, відродитися й буде продовжувати жити у своїх творах.

Люди у повсякденному житті, зі своїми турботами, надіями, розчаруваннями, успіхами й лихами стикаються між собою. У цих зіткненнях їх охоплюють пристрасті, бажання, потяги, любов, захоплення, віроломство, зрадництво, заздрощі й – усе це має свою щиросердечну ціну. Цьому люди віддають свої ідеї, помисли, моральні, чуттєві й фізичні сили, здоров'я, а іноді й життя.

Ось про все це повинний і зобов'язаний повідати людям театр. Він це й робить. Але, на відміну від прози й поезії, які говорять про те ж саме, театр звертається до глядача своєю особливою театальною мовою. В основному тим, із чого складається театр: словом, паузами, мімікою, жестами, мізансценами, які супроводжує музика, шумові й світлові ефекти, декорації й костюми... Ця мова хоч і містить в основному ті ж слова, але вони мають зовсім іншу питому вагу, ніж у поезії та прозі.

Щодо слів у драматичних творах, то їхня питома вага інша тому, що вони повинні передавати не тільки

³ Поліна Самійленко. Мій учитель і партнер.// Лесь Курбас. Мистецтво. – К. – 1969. – С. 97.

зміст сказаного, але сприяти вікові, статі, рівневі культури, настроєві, моральному виглядові персонажа. Паузи, ремарки, антракти – усе має значення в п'єсі й враховується драматургом. І все це вимагає високого професіоналізму в діячів театру.

На жаль, необхідні ринкові відносини, які зараз розвиваються, не кращим чином сприймають деякі театри. Далеко не всі театри мають професійний досвід, а тому витончуються в демонстрації своєї нібито оригінальності. Причому іноді вибирають класичну драматургію й чого тільки з нею не витівають. А також ставлять власні безпомічні твори й інсценівки, часом усе це, насичуючи всілякими непристойностями.

Преса ж сприяє зарозумілості авторів цих видовищ, називаючи їх "зірками", "великими", незважаючи на те, що зловживання такими поняттями знецінюють їх. Вони мають сенс лише стосовно істинно гідних, а такі зустрічаються рідко.

На жаль, для дуже великої кількості глядачів театр став недоступний через високу ціну квитків. У погоні за здобуттям коштів театр частенько став орієнтуватися на глядача з товстим гаманцем. А той не завжди розуміє театр і вимагає специфічного репертуару й своєрідної манери виконання. Йому подавай відверту розвагу, насильство, секс, бешкет, брутальність у будь-якому вигляді, і щоб спектакль лише лоскотав нерви, але не турбував, не розтривожував, не примушував мислити, не змушував досягати чуттєвих духовних вершин.

Лесь Курбас указував: "Театральність завжди була найвищою стороною українського театру. А без театральності нема й театру"⁴. А для цього театр завжди мав і повинен мати матеріальну допомогу держави або вагоме спонсорство справжніх меценатів. Без цього театрові не обладнатися. Театр повинний бути для артистів рідним домом, а для глядачів – місцем не лише розваг, але й місцем для думок, переживань та духовного збагачення. І тоді в цьому домі відбувається дивовижа. Виникає на сцені життя людей, нехай навіть не нашого століття й не нашої країни, але те, що доторкується до душі глядача.

Театральна сцена втягує глядачів у свої проблеми й раптом чомусь виявляється для них, що це і їхні проблеми. І, вийшовши з театру, з життя персонажів вистави, яке зайняло їх повністю, стануть ті, чужі проблеми та турботи, ще ширшими й залишаться з ними. У всякому разі глядач почне їх розуміти, а може, навіть їм співчувати. І він навчиться турбуватися не тільки про себе, а й про людей. Заради цього й живе театр, особливо сучасний.

Сучасний театр, як діамант, повинен мати неповторні грані, які сяють, кожна по-своєму, а в цілому – це дорогоцінний діамант. Неповторні грані – це актори, режисери, сценографи, драматурги, музики, адміністративна частина, глядачі, а в результаті дорогоцінні, визначні, важливі й актуальні театральні вистави. Дай, Боже, щоб кожний театр був таким діамантом і сявав кожний по-своєму, і щоб люди мали змогу та здатність його побачити й почути. Будемо сподіватися, що так воно й буде. І глядач, залишаючи театр, усвідомить, що він – теж грань того дорогоцінного діаманта.

Джерельні приписи

1. Станиславский К.С. Статьи, речи, беседы, письма. – М.: Искусство, 1953.
2. Улас Самчук. Чого не гоїть огонь. – Київ: Український письменник. – 1994.
3. В. С. Василько. Лесь Курбас. Спогади сучасників. Мистецтво. – К., 1969.
4. Ю. Смолич. Про театр. – К., 1977.
5. Н. Хоменко. "Сегодня". – К., 2000.

*Світлана Хабурська, викладач кафедри
театральної режисури РДГУ*

НАВЧАЛЬНА ВИСТАВА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО ТА ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ РЕЖИСЕРІВ ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ

Виховання митця, формування його професійних умінь та навичок відбувається у навчальній виконавській діяльності в умовах мистецького навчального закладу. Цей процес, як свідчить досвід театральної педагогіки, невіддільний від формування світоглядної та громадянської позиції студента, його ідейно-естетичних поглядів, духовності його особистості.

Аналіз театрознавчої літератури показав значну увагу дослідників творчості театального режисера до його світоглядної позиції, ідейно-естетичних поглядів на мистецтво, життя, художню творчість. Необхідність духовності у творчості театального режисера неодноразово підкреслювали у своїх працях В.Є.Мейерхольд, А.В.Ефрос, Б.Є.Захава, М.О.Кнебель, В.Г.Сахновський, Р.М.Симонов, Г.О.Товстоногов, відомі українські режисери О.С.Курбас, В.С.Василько, В.О.Неллі, С.В.Данченко, М.Ю.Резнікович та інші. Чимало дослідників процесу фахового навчання у мистецьких ВНЗ в окремих аспектах торкаються проблеми духовності змісту виконавської та навчальної діяльності студентів мистецьких ВНЗ. Зокрема певною мірою цю проблему розглядають В.Ф.Баранівський, О.І.Безгін, Ю.П.Богущий, А.І.Комарова, С.М.Волков та інші. Актуальність дослідження названої проблеми в сучасній соціокультурній ситуації обумовлена, на наш погляд, процесами втрати орієнтирів духовності частиною молоді, підміна морально-естетичних ідеалів прагматичними, поява так званого прагматичного покоління, яке несе серйозну загрозу створення нових зразків бездумного, бездуховного мистецтва.

⁴ Л. К. [Курбас Лесь]. «Затоплений дзвін»: Вистава укр. Студії-театру // Вісті ВУЦВІК. –1921. – 3 лип.

ЗМІСТ

<i>Руслан Постолюк</i> . Вітальне слово	3
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
<i>Владислав Вербець</i> . Демократизація та гуманізація освіти: проблеми та перспективи	5
<i>Петро Давидюк</i> . Проблеми соціокультурного розвитку Рівненщини	6
<i>Петро Кралюк</i> . Проблеми педагогіки в контексті сучасних комунікаційних реалій	7
<i>В'ячеслав Демченко</i> . Особливості розвитку творчих здібностей молоді	10
<i>Лариса Климанська</i> . Потенціал креативності PR-спеціаліста	12
<i>Владислав Вербець</i> . Соціальна ідентифікація студентської молоді: проблеми та перспективи формування	16
СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ	
СЕКЦІЯ І. ДУХОВНО-ТВОРЧІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	
<i>Оксана Назарук</i> . Соціальний досвід молодої людини як передумова реалізації соціального потенціалу	19
<i>Лідія Мацевко-Бекерська</i> . Дитяча література як засіб підготовки фахового педагога	23
<i>Ольга Безкоровайна</i> . Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	25
<i>Вікторія Вронська</i> . Інноваційно-інформаційні та педагогічні технології у ВНЗ: проблеми ефективності та перспективи розвитку	31
<i>Алла Фрідріх</i> . Формування національної самосвідомості як основа розвитку духовного світу особистості	33
<i>Тетяна Герасименко</i> . Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	35
<i>Марина Малиняк</i> . Психологічні передумови формування художньої творчості студентів	37
<i>Світлана Волошина</i> . Професійна кар'єра молодої людини – шляхи і методи її формування, умови реалізації	39
<i>Наталія Тимошук</i> . Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	40
<i>Тетяна Ціпан</i> . Формування морально-духовних цінностей підлітків в умовах дитячо-юнацьких об'єднань	44
<i>Мирослава Якимчук</i> . Формування культури духовності в обдарованій особистості студента як соціально-педагогічна проблема	47
СЕКЦІЯ ІІ. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ	
<i>Олена Іщенко, Людмила Овсянкіна</i> . Особливості формування моральних цінностей сучасної студентської молоді	50
<i>Світлана Щудло</i> . Якісна освіта як чинник адаптації молоді на ринку праці	52
<i>Тетяна Потапчук</i> . Духовний розвиток сучасної молоді: спроба теоретичного осмислення	54
<i>Алла Кочубей</i> . Духовно-моральне виховання студентів засобами народознавства	56
<i>Людмила Сокурянська</i> . Ціннісний вимір пострадянського студентства: теоретичні підходи та емпіричні результати	60
<i>Олег Бойко</i> . Дидактична технологія формування у майбутніх офіцерів готовності до реалізації управлінських функцій	65
<i>Лариса Ковальчук</i> . Організація педагогічної практики студентів класичного університету: компетентнісний підхід	69
<i>Орися Ковальчук</i> . Тестовий контроль у системі діагностування знань, умінь і навичок студентів	73
<i>Олександра Максимець</i> . Організація професійно-орієнтованої поза аудиторної роботи студентів на базі навчального лабораторно-виробничого комплексу інституту	76
<i>Марта Максимець</i> . Педагогічна практика студентів факультету іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: реалії, проблеми, перспективи	79
<i>Олександра Праць</i> . Моральні засади правової культури майбутнього вчителя	81
<i>Уляна Гуменюк</i> . Ірраціональні переконання людини як бар'єр на шляху реалізації її духовно-творчого потенціалу	83
<i>Євгеній Власов</i> . Передумови формування навчального репертуару для студентів класу фортепіано музично-педагогічного факультету	86
<i>Олена Никон</i> . Психолого-педагогічні умови активізації творчої діяльності студента	89
<i>Олена Попчук</i> . Навчально-виховний процес як фактор формування професійної культури майбутніх фахівців	92
<i>Наталія Грицай</i> . Формування творчого потенціалу студентів під час проведення позакласної роботи в загальноосвітній школі	96
<i>Галина Кардаш</i> . Теоретично – методичні засади формування морально-етичного потенціалу студентської молоді	98
<i>Олена Шершньова</i> . Історико-культурний туризм в малих містах України як чинник формування національної гідності української молоді	102
<i>Наталія Семенова</i> . Роль особистісного самовизначення та ідентичності у формуванні сучасної гармонійно розвиненої особистості	105
<i>Вікторія Юрченко, Тетяна Свердлова</i> . До проблеми розвитку духовно-творчого потенціалу студентської молоді	107

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ХОРЕОГРАФІЇ «ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-ХОРЕОГРАФА»

<i>Ірина Аксьонова.</i> Формування творчої особистості в хореографічному колективі	110
<i>Володимир Гордєєв.</i> Танець як феномен духовності традиційної української народної обрядової культури.....	114
<i>Ольга Гордєєва.</i> Дитячий хореографічний колектив та його роль у гармонійному розвитку дитини	116
<i>Роксана Горбачук.</i> Просторові дослідження в галузі сучасного хореографічного мистецтва.....	119
<i>Тетяна Лобан.</i> Вплив хореографів-новаторів джаз-модерн танцю на формування світогляду сучасного студента.....	120
<i>Лариса Волощина.</i> Альтернативні методики при викладанні хореографії у ВНЗ.....	122
<i>Ілона Легка.</i> Репертуар аматорського танцювального колективу як засіб виховання молоді	124
<i>Вікторія Кравчук.</i> Духовно-творчий потенціал хореографічного мистецтва: пошуки та перспективи	126
<i>Наталія Сагаль.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури.....	128
<i>Поліна Шеховцова.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури Рівненщини	130
<i>Ірина Іванчук.</i> Історія розвитку танцю модерн У США.....	133
<i>Наталія Маткова.</i> Особливості виконання народно-сценічних танців України.....	135

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ТЕАТРАЛЬНОЇ РЕЖИСУРИ «ФЕНОМЕН ДУХОВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДРАМАТУРГІВ»

<i>Юрій Мельничук.</i> Роль навчального репертуару в процесі формування духовно-творчого потенціалу студентів акторської та режисерської спеціалізації	138
<i>Володимир Богатириков.</i> Духовна культура режисера у формуванні та реалізації задуму вистави	139
<i>Олексій Заворотній.</i> Сучасний театр, як діамант, повинен сяяти неповторними гранями.....	141
<i>Світлана Хабурська.</i> Навчальна вистава як засіб професійного та духовного зростання майбутніх режисерів драматичного театру	144
<i>Лариса Степанець.</i> Театралізоване масове дійство як фактор зростання морально-естетичного потенціалу студентської молоді	147
<i>Георгій Вовк.</i> Особливості особистісного самовизначення старшокласників у процесі театральної творчості.....	150
<i>Михайло Журавель.</i> Вплив духовного змісту трагедії на емоційну культуру глядача.....	152

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ПОЛІССЯ: ВИТОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

<i>Олександр Старук.</i> Деякі аспекти формування духовної культури української молоді.....	154
<i>Любов Крайлюк.</i> Творча спадщина Ніла Хасевича у контексті морально-етичного та патріотичного виховання студентської молоді	157
<i>Ірина Локичук.</i> Збереження та розвиток традиційного серпанкового ткацтва села Крупове – передумова для вдосконалення і збагачення творчих здібностей молоді	159
<i>Ольга Чернюшок.</i> Художньо-педагогічна спадщина Г. Косміади – погляд сучасності.....	162
<i>Олег Городецький.</i> Композиційна робота з ілюстрацією як умова розвитку творчої особистості студента	164
<i>Тамара Забута.</i> Політична культура молоді як фактор конкурентоспроможності країни	168
<i>Борис Забута.</i> Молодь у процесі розбудови „Суспільства знань”	170
<i>Марія Вакульчук.</i> Формування духовної культури студентської молоді засобами благодатного слова.....	172
<i>Лариса Костюк.</i> Окремі аспекти викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	175
<i>Маргарита Вдовенко.</i> Проблема „східної” та „західної” двомовності серед студентської молоді у контексті сучасного розвитку України.....	178

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР «ДУХОВНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ»

<i>Марія Вербець.</i> Соціальні та морально-етичні орієнтири у формуванні світогляду молоді	180
<i>Майя Корнійчук.</i> Електронні ресурси – нова модель організації бібліотечно-інформаційного обслуговування студентської молоді	181
<i>Людмила Мартинюк.</i> Бібліотека, як один з духовних ресурсів суспільства	183
<i>Сергій Кравченко.</i> Читацькі інтереси сучасної молоді в контексті її духовного розвитку	184
<i>Марина Портянко.</i> Принцип багатоаспектності у формуванні фондів бібліотек на допомогу духовному розвитку молоді.....	187
<i>Ніна Тивончук.</i> Літературне краєзнавство як чинник формування духовності молоді та збереження культурної спадщини краю.....	188
<i>Тамара Саркіянс.</i> Формування у молоді громадянської позиції, національної самосвідомості, культури і духовності засобами бібліотечного впливу	190
<i>Марія Третяк.</i> Періодичні видання в структурі читання молоді.....	192
<i>Віра Цицюра.</i> Виставкова діяльність бібліотеки як чинник творчої реалізації студентської молоді.....	193
<i>Валентина Дамецька.</i> Формування екологічної культури як складової духовного становлення підростаючого покоління	195
<i>Ольга Загинеї.</i> Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління засобами української літератури.....	196
<i>Раїса Щербан.</i> Бібліотеки на допомогу реалізації екоетичного імперативу	198

Наукове видання

«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»

Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції

18-20 травня 2006 року

Редакційна колегія:

Руслан Постолюк – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробійов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Комп'ютерна верстка та макет – **Вікторія Кравчук**

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографічний. Ум. друк арк. 26,83. Наклад 100 прим. Зам № 14/1

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

ISBN 966-7631-96-1

УДК 379.82

ББК 74.58+8840